



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 23591/09

Necdet CEYHAN ve Diğerleri / Türkiye

Başkan,

Valeriu Grişco,

Hâkimler,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 3 Kasım 2020 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi(İkinci Bölüm),

13 Nisan 2009 tarihinde yapılan yukarıdaki başvuruyu göz önüne alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri göz önüne alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuranların listesi ekte yer almaktadır.
2. Başvuranlardan dördü, Nevzat Arısüt, Kerim Arısüt, Fatma Arısüt ve Neriman Ceyhan, Mahkeme'ye yaptıkları başvurudan sonra vefat etmişlerdir. Başvuranların avukatı, sırasıyla 19 Nisan 2011 ve 30 Mayıs 2019 tarihlerinde, Mahkeme'yi, müteveffa başvuranların mirasçıları olan Vildan Arısüt, Salih Arısüt, Ali Sercan Arısüt, Zehra Arısüt, Nilüfer Arısüt (Lermi), Nebiha Yavuzyılmaz, Necdet Ceyhan ve Ayşe Ceyhan'ın Mahkeme önündeki davayı takip etmek istedikleri konusunda bilgilendirmiştir.
3. Başvuranlar, Mahkeme önünde, İstanbul Barosuna bağlı Avukat M. S. Gemalmaz tarafından temsil edilmişlerdir.
4. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.
5. Mahkeme, 3 Ekim 2018 tarihinde, başvuranların arazisinin kamulaştırılmayan kısmının değerindeki azalmaya ilişkin şikâyeti Hükümete bildirmiştir. Başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğu beyan edilmiştir.
6. Davanın koşulları, taraflar tarafından ileri sürüldüğü şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.
7. Posta, Telgraf ve Telefon Genel Müdürlüğü (bundan böyle "PTT" olarak anılacaktır), 11 Aralık 1992 tarihinde, başvuranların İstanbul'un Bağcılar ilçesindeki arazisinin bir kısmını telefon santrali binası yapımı için kamulaştırmaya karar vermiştir.
8. 320.880.000 eski Türk lirası (TRL) tutarındaki kamulaştırma bedeli, 1 Mart 1993 tarihinde, başvuranların adına bir banka hesabına yatırılmıştır.
9. Başvuranlar, 31 Mart 1993 tarihinde, kamulaştırma bedelinin artırılması talebiyle bir dava açmışlardır.
10. Bağcılar Asliye Hukuk Mahkemesi, 29 Kasım 2001 tarihinde, bir bilirkişi heyeti huzurunda yerinde inceleme yapmıştır. Bilirkişi heyeti, 12 Eylül 2002 tarihli raporunda, mülkün kamulaştırılan kısmının değerini 1.422.000.000 TRL olarak hesaplamıştır. Bilirkişiler, ayrıca, mülkün kamulaştırılmayan kısmının halen yapı inşasına elverişli olduğu gerekçesiyle bu kısmın değerinde herhangi bir

değişiklik olmadığı sonucuna varmışlardır.

11. PTT'nin ilk bilirkişi raporuna itirazının ardından, Bağcılar Hukuk Mahkemesi, 22 Ekim 2002 tarihinde, farklı bir bilirkişi heyeti ile mülk üzerinde yeni bir inceleme gerçekleştirmiştir. Bilirkişiler, 22 Kasım 2002 tarihli bir raporla, hem mülkün kamulaştırılan kısmının değeri hem de kalan kısmın değerinde herhangi bir değişiklik olmaması konusunda ilk heyet ile aynı sonuca varmışlardır.

12. Başvuranlar, bilirkişi raporlarına karşı herhangi bir itirazda bulunmamışlardır. Başvuranlardan bazılarının avukatı, 17 Aralık 2002 ve 6 Şubat 2003 tarihli duruşmalarda, her iki bilirkişi raporunun birbirlerinin sonucunu teyit etmesi nedeniyle yerel mahkemeden davayı sonuçlandırmasını talep etmiştir. PTT raporlarına itiraz etmiştir.

13. Bağcılar Hukuk Mahkemesi, 6 Şubat 2003 tarihinde, bilirkişi raporları doğrultusunda, başvuranlara hâlihazırda ödenmiş olan tutara ek olarak 1.101.120.000 TRL ödenmesine hükmetmiştir. Bağcılar Hukuk Mahkemesi, ayrıca, başvuranların davayı açtıkları tarih olan 31 Mart 1993 tarihinden itibaren söz konusu tutara yasal faizin uygulanması gerektiğine karar vermiştir.

14. PTT tarafından yapılan temyiz başvurusunun ardından, Yargıtay, 12 Haziran 2003 tarihinde, kamulaştırma bedelinin toplam tutarından %35'lik düzenleme ortaklık payının düşülmesi gerektiğine hükmederek kararı bozmuştur.

15. Bağcılar Hukuk Mahkemesi, 17 Nisan 2007 tarihinde, Yargıtay'ın kararına uymuş ve elde ettiği iki ek bilirkişi raporuna dayanarak, davanın açıldığı tarihten itibaren yasal faizle birlikte başvuranlara 603 Türk lirası (TRY)¹ödenmesine hükmetmiştir.

16. Başvuranlar, kendilerine ödenmesine hükmedilen tutarın, davayı açmalarından bu yana geçen on dört yıl boyunca enflasyon oranları dikkate alındığında yetersiz olduğunu ileri sürerek temyiz başvurusunda bulunmuşlardır.

17. Yargıtay, 20 Mart 2008 tarihinde kararı onamıştır.

18. Başvuranlar, aradan geçen zaman ve enflasyon nedeniyle bedelin değer kaybettiğine bir kez daha dikkat çekerek, kararın düzeltilmesini talep etmişlerdir.

¹ 1 Ocak 2005 tarihinde yeni Türk lirası (TRY), eski Türk lirasının (TRL) yerini alarak tedavüle çıkmıştır. 1 yeni Türk lirası = 1.000.000 eski Türk lirası.

19. Yargıtay, 7 Ekim 2008 tarihinde, dava konusu değer, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda belirtilen gerekli eşik olan 7.090 TL'den az olduğu gerekçesiyle başvuruların karar düzeltme talebini reddetmiştir.

ŞİKÂYET

20. Başvuranlar, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, yerel makamların kalan arazilerinin değerindeki azalmayı dikkate almamaları nedeniyle, kamulaştırılan mülklerinin tam piyasa değerini almadıkları hususunda şikâyette bulunmuşlardır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Hükümetin ilk itirazı

21. Hükümet, belirli başvuruların vefatı ve mirasçılarının davayı takip etmeyi istediklerini belirtmemeleri nedeniyle davanın kayıttan düşürülmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

22. Başvuranlar, Hükümetin argümanına itiraz etmiştir. Bu bağlamda, müteveffa başvuruların mirasçılarının yargılamaları takip etmeyi istediklerini ifade ettikleri 19 Nisan 2011 ve 30 Mayıs 2019 tarihli yazılarına atıfta bulunmuşlardır.

23. Mahkeme, bir başvuranın Mahkeme'ye başvuruda bulunduktan sonra vefat etmesi halinde başvuranın bir akrabasının ya da mirasçısının, ilke olarak, bu yönde yeterli ilgisi varsa başvuruyu takip edebileceğini kabul ettiğini yinelemektedir (bk., *Valentin Câmpeanu adına Centre for Legal Resources/Romanya* [BD], no. 47848/08, § 97, AİHM 2014,ve burada anılan davalar).

24. Mahkeme, müteveffa başvuruların mirasçılarının, 19 Nisan 2011 ve 30 Mayıs 2019 tarihli yazılarıyla, yargılamayı takip etmek istediklerini ifade ettiklerini kaydetmektedir (bk., yukarıda 2. paragraf). Ayrıca, müteveffa başvuruların doğrudan mirasçıları olarak buna ilişkin deliller de sunmuşlardır. Mahkeme, bu nedenle, Hükümetin davanın kayıttan düşürülmesi talebini reddetmektedir (bk., *Malhous/Çek Cumhuriyeti* (k.k.))[BD], no. 33071/96, AİHM

2000 XII).

B. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi

25. Hükümet, başvuruların Bağcılar Hukuk Mahkemesi önünde davalarını açarken arazilerinin kamulaştırılmayan kısmının değerindeki azalmaya ilişkin şikâyetlerini dile getirmedikleri için iç hukuk yollarını tüketmediklerini iddia etmiştir. Ayrıca, yargılamalar sırasında sunulan bilirkişi raporlarına itiraz etmemişlerdir. Bunun yerine, başvuruların avukatı, 17 Aralık 2002 tarihli duruşmada, her iki bilirkişi raporunun aynı sonuca vardığını kaydetmiş ve yerel mahkemeden bir karar vermesini talep etmiştir. Hükümet, ayrıca, başvuruların temyiz başvurularında konuyu dile getirmediklerini belirtmiştir. Bu bağlamda, talebe bağlılık ilkesi (*non ultra petita*) gereğince, ne Bağcılar Hukuk Mahkemesinin ne de Yargıtay'ın kendileri önünde dile getirilmemiş bir konuyu dikkate alamayacağını ileri sürmüştür. Son olarak, Yargıtay tarafından ayrı yargılamalarda verilen üç karar sunmuştur; bu kararlarda, temyiz mahkemesi, konuyu temyiz gerekçesi olarak dile getirildiğinde dikkate almış ve arazilerin kamulaştırılmayan kısımlarının değerindeki azalma nedeniyle tazminat ödenmesine hükmetmedikleri gerekçesiyle ilk derece mahkemelerinin kararlarını bozmuştur.

26. Başvuranlar, mülkün kalan kısmının değerindeki azalma nedeniyle açıkça tazminat talep etmelerinin gereksiz olduğunu, zira Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesi metninden ileri geldiği üzere, söz konusu değerde bir değişiklik olup olmadığını dikkate almanın mahkemelerin görevi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu bağlamda, başvurular, bilirkişilerin mülkün kamulaştırılmayan kısmının değerinde bir azalma olup olmadığına dair gerçekten bir değerlendirme yaptıklarını ve herhangi bir azalma olmadığı sonucuna vardıklarını kaydetmişlerdir. Başvuranlar, iddialarını desteklemek için, Yargıtay'ın iki kararını sunmuşlardır; bu iki kararda, temyiz mahkemesi, ilk derece mahkemelerinin, mülkün kamulaştırılmayan kısmının değerinde bir değişiklik olup olmadığı hususunun değerlendirilmesine ilişkin olarak açıkça bir talepte bulunulmamış olsa da re'sen bir değerlendirme yapmaları gerektiğine ve buna göre, tazminat ödenmesine hükmetmeleri gerektiğine karar vermiştir.

Bilirkişi raporlarına itiraz etmemeleri ve temyiz başvurularında konuyu dile

getirmemeleri ile ilgili olarak, başvurular, Yargıtay tarafından önceki kararında dikkate alınmayan bir iddiayı dile getirmelerinin kendilerinden beklenemeyeceğini, zira bunun sadece yargılamaları uzatacağını ileri sürmüşlerdir. Mahkeme'nin *Kozacıoğlu/Türkiye* (no. 2334/03)[BD], §§ 40-41, 19 Şubat 2009) davasındaki kararına atıfta bulunan başvurular, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, fazla şekilcilik olmaksızın, belirli bir esneklikle uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

27. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesi uyarınca, bir konuyu ancak tüm iç hukuk yolları tüketildikten sonra ele alabileceğini yinelemektedir. Söz konusu kuralın amacı, Sözleşme'ye Taraf Devletlere, gerçekleştirdikleri ileri sürülen ihlalleri, bu hususta Mahkeme'ye başvuruda bulunulmadan önce önleme veya düzeltme fırsatı vermektir (bk., diğer kararlar arasında, *Selmouni/Fransa* [BD], no. 25803/94, § 74, AİHM 1999-V). Dolayısıyla, Mahkeme'ye sunulan şikâyet, ilk olarak, iç hukukun resmi gereklilikleri uyarınca ve öngörülen zaman sınırları içerisinde, en azından esas yönünden, uygun ulusal mahkemelere yapılmalıdır (bk., *Micallef/Malta* [BD], no. 17056/06, § 55, AİHM 2009).

28. Somut davada, Mahkeme, başvuruların kamulaştırma bedelinin artırılması için dava açtıklarında mülkün kamulaştırılmayan kısmındaki azalmanın tespit edilmesini talep etmemelerine rağmen, Bağcılar Hukuk Mahkemesinin, bu tür bir azalmanın olmadığı sonucuna varan bilirkişi raporlarını onayladığını gözlemlemektedir. Dolayısıyla, yerel mahkeme, başvuruların sunduğu Yargıtay içtihadına uygun olarak, konuyu re'sen değerlendirmiştir. Bununla birlikte, Mahkeme, başvuruların yargılama sırasında bilirkişi raporlarının tespitine itiraz etmediklerini kaydetmektedir. İlk derece mahkemesinin söz konusu raporlara dayanan 6 Şubat 2003 tarihli kararına karşı da temyiz başvurusunda bulunmamışlardır. Ayrıca, Hukuk Mahkemesinin daha sonraki 17 Nisan 2007 tarihli kararına karşı temyiz başvurusunda bulduklarında bu konuyu dile getirmemişlerdir.

29. Mahkeme, başvuruların, davaya ilişkin önceki incelemesinde Yargıtay tarafından dikkate alınmamış olan bir iddianın bu mahkeme önünde ileri sürülmesinin, yargılamayı uzatmaktan başka bir sonuç vermeyeceği yönündeki iddiasını konuyla ilgili görmemektedir. Zira yukarıda kaydedildiği üzere, başvurular, Hukuk Mahkemesinin ilk kararının ardından temyiz başvurusunda bulunmamışlar ve konuyu temyiz mahkemesi önünde dile getirmemişlerdir.

Bununla beraber, Mahkeme, açık şekilde sonuçsuz kalacağı kesin olmayan belli bir hukuk yolunun sonuca ulaşmayacağına dair duyulan şüphenin, söz konusu hukuk yolunun kullanılmamasını haklı göstermek için geçerli bir sebep teşkil etmediğini yinelemektedir (bk., yukarıda anılan *Vučković ve Diğerleri*, §§ 74 ve 84, ve *Mehmet Hasan Altan/Türkiye*, no. 13237/17, § 99, 20 Mart 2018).

30. Yukarıdaki hususlar ışığında, Mahkeme, Hükümetin itirazını kabul etmekte ve başvuruyu, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddetmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, 26 Kasım 2020 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Grițco
Başkan

Ek

No.	Başvuranın Adı	Doğum tarihi	Uyruğu	İkamet Adresi
1	Necdet CEYHAN	1.8.1950	T.C.	Balıkesir
2	Alper ARISÜT	8.11.1977	T.C.	İstanbul
3	Emin ARISÜT	3.5.1981	T.C.	İstanbul
4	Emine ARISÜT	1.1.1937	T.C.	İstanbul
5	Fatma ARISÜT	1.1.1930	T.C.	İstanbul
6	Hüseyin ARISÜT	1.2.1962	T.C.	İstanbul
7	Kerim ARISÜT	7.5.1944	T.C.	İstanbul
8	Nevzat ARISÜT	15.10.1950	T.C.	İstanbul
9	Sedat ARISÜT	15.11.1959	T.C.	İstanbul
10	Vedat ARISÜT	25.2.1962	T.C.	İstanbul
11	Ayşe CEYHAN	10.7.1953	T.C.	Balıkesir
12	Neriman CEYHAN	20.1.1944	T.C.	Balıkesir
13	Ayşe GEÇİM	1.6.1965	T.C.	İstanbul
14	Meltem GÜLLÜPİNAR	15.5.1983	T.C.	İstanbul
15	Aysel KINSUN	9.11.1949	T.C.	İstanbul
16	Nebiha YAVUZYILMAZ	4.1.1949	T.C.	İstanbul